

Industrieel erfgoed op papier

Scripofilie, het verzamelen van oude waardepapieren, is een interessante hobby voor beleggers. Het heeft soms iets van spoorzoeken in de economische geschiedenis. Peter Baas, oprichter en erelid van de Vereniging van Verzamelaars van Oude Fondsen, heeft een indrukwekkende verzameling van dit papieren industriële erfgoed.

Al sinds de oudheid zijn overheden en bedrijven op zoek naar middelen om hun investeringen te financieren. Dat ging in het verleden vaak via belastingen, accijnzen en importheffingen waarmee de machthebbers van het moment wapens konden kopen en/of huurlingen konden ronselen om die wapens te gebruiken.

Later werd externe financiering verfijnder ingezet, bijvoorbeeld om fabrieken te bouwen of wegen aan te leggen. Beursgenoteerde bedrijven zijn allemaal klein begonnen en hebben vaak dankzij een goede financiering het hoofd boven water kunnen houden in mindere tijden. Of niet, want er zijn ontelbaar veel bedrijven die ooit floreerden, maar nu niet meer bestaan. Sommige verdwenen door een fusie of een overname, andere gingen failliet.

Ook infrastructuur werd met effecten bekostigd: van kanalen en stuwdammen tot spoorwegen en vliegvelden. Eigenlijk kan alles wat u om u heen ziet door derden zijn gefinancierd.

Achter vrijwel elk bedrijf zitten externe financiers, hoewel er tegenwoordig geen papieren stukken meer worden uitgegeven om deze financiële banden te bekrachtigen. De oprichting van de VOC in 1602 wordt gezien als het moment dat er voor het eerst papieren aandelen en obligaties in omloop kwamen, maar er waren al schuldpapieren, bijvoorbeeld van steden die geld nodig hadden om de Spanjaarden te bevechten. Al deze stukken zijn niet of nauwelijks te krijgen op verzamelaarsmarkten.

Vanaf de start van de industrialisatie rond 1850 begint in Nederland het papieren aandeel op te komen. Dat begon vaak met collecteren onder familie en kennissen om kapitaal op te halen voor het eigen bedrijf. Vijf vragen aan Peter Baas over deze bijzondere hobby.

WAAR BEGIN JE ALS JE IN OUDE EFFECTEN WILT VERDIEPEN?

“Ik zou zeggen bij de website van de VVOF, daar staat een uitgebreide handleiding met alle basisinformatie. Verder is het vooral heel veel zelf uitzoeken, en

dat is ook precies wat het zo leuk maakt. Over postzegels zijn hele bibliotheken volgeschreven, over oude effecten zijn er eigenlijk geen boeken. Maar in oude effecten zit veel meer, het is veel spannender. Het gaat over de mensen achter de handtekeningen op de stukken, de stempels, de dateringen, de coupons die er mogelijk nog aan zitten. En het is helemaal niet zo duur, voor een paar euro's koop je al van alles.”

WAT KUN JE DOEN ALS JE TUSSEN DE SPULLEN VAN EEN OVERLEDEN FAMILIELID INEENS EEN STAPELTJE OUDE WAARDEPAPIEREN VINDT?

“Die kun je gerust naar ons opsturen, wij kunnen eigenlijk alles verkopen. Wij krijgen wekelijks stukken aangeboden, er ligt in Nederland nog heel wat in oude koffers. Vaak brengt het niet al te veel op, maar soms zit er een leuke uitschieter tussen. De VVOF houdt elk jaar een veiling (de eerstvolgende is op 25 september, zie de website van de VVOF, red.) voor de interessantste stukken, iedereen kan daar komen bieden. De minder bijzondere stukken veilen we ook, het hele jaar door, maar dan via Mail-Bid. Dat is een systeem waarbij op de kavels alleen door de leden schriftelijk kan worden geboden. Kopers betalen naast de koopsom dan alleen de verzendkosten (aangetekend), verkopers wordt per kavel 0,10 euro plus 15 procent van de opbrengst in rekening gebracht (leden 10 procent). De prijzen worden achteraf bekendgemaakt in ons blad.”

HOVEEL MENSEN HOUDEN ZICH MET OUDE EFFECTEN BEZIG? ZIT DAAR GROEI IN OF KRIMPT DIE GEMEENSCHAP?

Het verschilt heel erg per land. Onze vereniging telt nu zo'n 125 leden, dus het is geen enorm grote groep. In Duitsland zijn er veel meer verzamelaars, die er trouwens ook gemakkelijker geld aan uitgeven, maar daar is er

'JE KAN GELUK HEBBEN, ZOALS WANNEER ER GERUCHTEN OPDUIKEN DAT CHINA OF MEXICO ZAL GAAN TERUGBETALEN'

